

Logopedia Silesiana 7

Tom

pod redakcją Olgi Przybyli

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2018

KOMITET REDAKCYJNY • EDITORIAL BOARD

Redaktor Naczelny • Editor-in-Chief

OLGA PRZYBYŁA (Uniwersytet Śląski w Katowicach – olga.przybyla@us.edu.pl)

Sekretarz • Secretary

KATARZYNA NIESPOREK (Uniwersytet Śląski w Katowicach – katarzyna.niesporek@us.edu.pl)

Korekta językowa: język angielski • Proofreading: English

MICHAŁ KISIEL (Uniwersytet Śląski w Katowicach), ANNA KISIEL (Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Członkowie • Members

MIECZYSLAW CHĘCIEK (Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach), GRAŻYNA JASTRZĘBOWSKA (Uniwersytet Opolski), KATARZYNA KACZOROWSKA-BRAY (Uniwersytet Gdański), BARBARA KASICA (Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji dla Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu PZG w Katowicach), KATARZYNA KACZOROWSKA-BRAY (Uniwersytet Gdański), TATIANA LEWICKA (Uniwersyteckie Centrum Medyczne im. prof. Kornela Gibińskiego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach), ALINA MACIEJEWSKA (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Kielcach), JOANNA SIUDA (Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach)

RADA NAUKOWA • EDITORIAL COMMITTEE

MARIAN KISIEL (Uniwersytet Śląski w Katowicach) – Przewodniczący Rady Naukowej

PAUL CORTHALS (University College Ghent, Health Care Department, Belgia), DOBRINKA GEORGIEWA (South-West University, Department of Logopedie, Błagowgrad, Bułgaria), STANISŁAW GRABIAS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), ELENA KITIK (Russian Academy of Education, Institute of Special Education, Moskwa, Rosja), PÉTER LAJOS (Uniwersytet Eötvös Loránd „Bárczi Gusztáv”, Faculty of Special Education, Budapeszt, Węgry), DAWID LARYSZ (Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie, Oddział w Gliwicach), STANISŁAW MILEWSKI (Uniwersytet Gdański), TATIANA NIKOLAYEVA (Russian Academy of Education, Institute of Special Education, Moskwa, Rosja), GRZEGORZ OPALA (Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach), DANUTA PLUTA-WOJCIECHOWSKA (Uniwersytet Śląski w Katowicach), JÓZEF PORAYSKI-POMSTA (Uniwersytet Warszawski), HENRYK SKARŻYŃSKI (Światowe Centrum Słuchu, Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu), ALDONA SKUDRZYK (Uniwersytet Śląski w Katowicach), LESZEK SZEWCZYK (Uniwersytet Śląski w Katowicach), SEYHUN TOPBAS (Anadolu University, Department of Speech and Language Therapy, Turcja), KATEŘINA VITAŠKOVA (Univerzita Palackého, Faculty of Education, Olomuniec, Czechy), TOMASZ WOŹNIAK (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

RADA RECENZyjNA • REVIEWERS COMMITTEE

JACEK BŁESZYŃSKI (Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu), PAUL CORTHALS (University College Ghent, Health Care Department, Belgia), JOLANTA BUJAK-LECHOWICZ (Akademia Ignatianum w Krakowie), EWA CZAPLEWSKA (Uniwersytet Gdański), DOBRINKA GEORGIEWA (South-West University, Department of Logopedie, Błagowgrad, Bułgaria), GRAŻYNA GUNIA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), ZDZISŁAW M. KURKOWSKI (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), EDWARD ŁUCZYŃSKI (Uniwersytet Gdański), MIROSLAW MICHALIK (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), AGNIESZKA MYSZKA (Uniwersytet Rzeszowski), KAZIMIERZ OŻÓG (Uniwersytet Rzeszowski), JOLANTA PANASIUK (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), KATARZYNA PLUTECKA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie), MAŁGORZATA ROCEŁAWSKA-DANILUK (Uniwersytet Gdański)

Adres Redakcji • Contact

pl. Sejmu Śląskiego 1, 40-032 Katowice, tel. 32 200 94 36, www.logopedia.us.edu.pl

Spis treści

Wprowadzenie (OLGA PRZYBYŁA)	11
--	----

Część pierwsza

Prace naukowo-badawcze

KATEŘINA VITÁSKOVÁ, JANA MIRONOVA TABACHOVÁ The Evaluation of Sensory Integration and Partial Pragmatic Communication Abilities in Children with Autism Spectrum Disorders with the Application of a New Evaluation Material. Speech-language Therapy Approach	17
AGNIESZKA SULKOWSKA, STANISŁAW MILEWSKI, KATARZYNA KACZOROWSKA-BRAY Komunikacja lekarz – pacjent w opinii pacjentów	36
URSZULA CISZEWSKA-PSUJEK Zaburzenia językowe w przebiegu choroby alkoholowej. Obraz i dynamika	56
EWA BINKUŃSKA Analiza ilościowa grup spółgłoskowych w logopedycznych narzędziach do badania zaburzeń artykulacji	81

Część druga

Studia z praktyki logopedycznej

JOLANTA PANASIUK Padaczka w diagnozie i terapii logopedycznej. Studium przypadku	105
MIECZYŚLAW CHĘCIEK, SYLWIA KOZŁOWSKA Zastosowanie technik poznawczo-behawioralnych w leczeniu stanów logofobii. Studium przypadku.	139
ANNA GUZY Trening relaksacyjny w pracy z pacjentem z afazją. Studium przypadku	154

ANNA CZYŻ, ANNA MICHALCZYK Późna diagnoza niedosłuchu a jakość komunikacji i rozwoju psychospołecznego dziecka w wieku przedszkolnym. Studium przypadku	164
KAMIŁA BIGOS Rozwój sprawności sensorycznych w normie i zaburzeniu. Analiza porównawcza	184
ANNA GAGAT-MATUŁA, NATALIA MALIK Dysfunkcje komunikacyjne u dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Studium przypadku.	202
ANETA SYTA Rozwój mowy i komunikacji dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Studium przypadku.	215
OLGA PRZYBYŁA, JUSTYNA WONS Zaburzenia językowe i komunikacyjne dziecka z zespołem Aspergera. Studium przypadku	226
MAŁGORZATA WARYSZAK Gry planszowe jako element wspomagania terapeutycznego osoby z mózgowym porażeniem dziecięcym	255

Część trzecia

Recenzje

JOLANTA PANASIUK Recenzja: Alina Maciejewska: <i>Analogia w języku i umyśle. Teoria „grup proporcjonalnych relacji” w badaniach nad kompetencją językową uczniów i studentów</i> . Siedlce, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach 2015, 364 stron	273
Noty o autorach	279
Streszczenia	285

Contents

Introduction (OLGA PRZYBYŁA).	11
---------------------------------------	----

Part One Scientific Research

KATERINA VITASKOVA, JANA MIRONOVA TABACHOVÁ The Evaluation of Sensory Integration and Partial Pragmatic Communication Abilities in Children with Autism Spectrum Disorders with the Application of a New Evaluation Material in Speech-Language Therapy.	17
---	----

AGNIESZKA SUŁKOWSKA, STANISŁAW MILEWSKI, KATARZYNA KACZOROWSKA-BRAY Doctor-Patient Communication – According to Patients	36
--	----

URSZULA CISZEWSKA-PSUJEK Linguistic Disorders in Alcohol Dependence: Representation and Dynamics	56
---	----

EWA BINKUŃSKA The Quantitative Analysis of Consonant Groups in Speech Therapy Diagnosis of Articulation Disorders.	81
--	----

Part Two Studies on Speech Therapy Activities

JOLANTA PANASIUK Epilepsy in Diagnosis and Logopaedic Therapy: A Case Study.	105
---	-----

MIECZYŚLAW CHĘCIEK, SYLWIA KOZŁOWSKA Cognitive Behavioural Techniques in Logophobia Treatment: A Case Study	139
--	-----

ANNA GUZY Relaxation Training and Patients with Aphasia: A Case Study.	154
---	-----

ANNA CZYŻ, ANNA MICHALCZYK Late Diagnosis of Hearing Impairment and the Quality of Communication and Psycho-social Development of Preschool Patients: A Case Study	164
KAMILA BIGOS The Development of Perceptual Functions as a Norm and Pathology: A Comparative Analysis	184
ANNA GAGAT-MATUŁA, NATALIA MALIK Impaired Communication in a Child with Autism Spectrum Disorder: A Case Study	202
ANETA SYTA Development of Speech and Communication of the Child with Autism Spectrum Disorder: A Case Study.	215
OLGA PRZYBYŁA, JUSTYNA WONS Disorders of Speech Development and Communication of the Child with the Asperger Syndrome: A Case Study.	226
MAŁGORZATA WARYSZAK Board Games as a Therapeutic Support for People with Cerebral Palsy	255

Part Three
Reviews

JOLANTA PANASIUK Review: Alina Maciejewska: <i>Analogia w języku i umyśle. Teoria „grup proporcjonalnych relacji” w badaniach nad kompetencją językową uczniów i studentów</i> [Analogy, Language, Mind. “Proportional Relationships Groups” Theory and the Research on Linguistic Skills of Schoolchildren and Students]. Siedlce, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach 2015, 364 pp.	273
Notes on contributors	279
Summaries	285

Wprowadzenie

Sumienna i uważna obserwacja osób napotyających bariery w porozumiewaniu się to codzienność praktyki logopedycznej. Terapeuta krok po kroku analizuje sposoby funkcjonowania jednostki w kontaktach z otoczeniem, poszukując interpretacji dla ich rozpoznania i opisu. Dąży do odkrycia zespołu przyczyn występujących trudności w komunikowaniu się, gdyż ma świadomość, że natura, jakość i stan umiejętności tworzenia relacji człowieka z otaczającą go rzeczywistością są wielorako uwarunkowane.

Budowanie programów terapii zaburzeń w porozumiewaniu się zarówno werbalnym, jak i niewerbalnym wymaga wiedzy lingwistycznej, biologicznych podstaw teoretycznych dotyczących rozwoju i funkcjonowaniu człowieka oraz znajomości mechanizmów psychologicznych i aspektów społeczno-pedagogicznych. Na procedurę logopedyczną składa się rozwijanie wszystkich typów kompetencji – komunikacyjnej, poznawczej (kulturowej) i językowej. Zasadnicze znaczenie dla rozumienia rzeczywistości ma rozumienie języka. Interdyscyplinarne kierunki badań logopedycznych pokazują, jak różnorodne, złożone i nierzadko dyskretne bywają czynniki wpływające na możliwości komunikowania się i stan rozwoju mowy. Tradycyjnie tematykę „Logopedii Silesiany” wyznaczają doświadczenia naukowo-badawcze i zawodowe autorów, które gromadzili, obserwując trudności w komunikacji językowej mówionej i pisanej dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

Po raz kolejny idea rozpoznawania natury zaburzeń mowy połączyła znamienitych badaczy w dążeniu do opisu mowy zarówno w jej specyficznych, jak i w niespecyficznych kontekstach.

* * *

Na pierwszą część tomu, zatytułowaną *Prace naukowo-badawcze*, składają się cztery artykuły. Cykl otwiera tekst autorstwa Kateřiny Vitáskovej i Jany Mironovej

Tabachovej z Instytutu Pedagogiki Specjalnej Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Pałackiego w Ołomuńcu, wpisujący się w bogaty nurt opisu systemów diagnostycznych i programów terapii autyzmu. Na podstawie analizy najnowszej literatury przedmiotu oraz empirycznych badań, autorki wskazują na kluczową rolę dysfunkcji w zakresie przetwarzania sensorycznego, z naciskiem na nieprawidłowości w zakresie poziomu funkcji czuciowych i współwystępujące w autyzmie zaburzenia rozwoju koordynacji. Przedstawiają też własne badania porównawcze, wraz z programem postępowania terapeutycznego obejmującego alternatywne metody i wizualizację.

Możliwość oceny problemów językowych i komunikacyjnych w kontaktach między lekarzami a pacjentami w wieku senioralnym oraz odkrywanie preferencji w wyborze metod, technik, środków i sposobów postępowania terapeutycznego stanowią zagadnienia, które trzeba rozpatrywać wciąż na nowo, aktualizować i uzupełniać. Na tę problematykę, wobec, po pierwsze, zmieniających się oczekiwań pacjentów, po drugie – zmieniającej się rzeczywistości opieki medycznej, zwrócili uwagę znawcy zagadnień z zakresu gerontologopedii. Odwołując się do materiału uzyskanego z badań ankietowych przeprowadzonych wśród pacjentów Szpitala Klinicznego Uniwersyteckiego Centrum Medycznego w Gdańsku, Agnieszka Sulkowska, Stanisław Milewski i Katarzyna Kaczorowska-Bray podkreślili rangę relacji interpersonalnych między lekarzami a pacjentami.

Zagadnieniom zaburzeń mowy osób dorosłych przyjrzała się także Urszula Ciszewska-Psujek. Dokonując analizy wypowiedzi narracyjnych mężczyzn uzależnionych od alkoholu będących w krótkim i umiarkowanym czasie abstynencji, badaczka przedstawiła powstałe u pacjentów dysfunkcje poznawcze, które wpływają na ich sposób pojmowania rzeczywistości. Omówiła ograniczenia w funkcjach wykonawczych i wskazała na występujące u badanych mechanizmy neurokompensacyjne.

W polu zainteresowań autorów siódmego tomu „Logopedii Silesiany” znalazły się także zagadnienia poświęcone fonetyce. Ewa Binkuńska podjęła tematykę nieczęsto uwzględnianą w badaniach, lecz ważną i cenną poznawczo. Autorka analizowała materiał leksykalny wybranych narzędzi badawczych (kwestionariuszy obrazkowych) ze względu na zakres występowania w nim grup spółgłoskowych, ze zwróceniem uwagi na pozycję w wyrazie zbitek konsonantycznych, ich liczbę w jednostce leksykalnej oraz liczbę elementów konsonantycznych sąsiadujących ze sobą.

Część druga, *Studia z praktyki logopedycznej*, została pomyślana jako zbiór artykułów przydatnych logopedzie w jego zawodowej praktyce. W zaprezentowanych szkicach autorzy łączą różne koncepcje na temat postępowania diagnostycznego i terapeutycznego, wpływające z praktycznych doświadczeń, podbudowane niezbędną teoretyczną wiedzą z zakresu logopedii.

W artykule przedstawiającym dynamikę zaburzeń neurorozwojowych w przebiegu ciężkiego przypadku padaczki objawowej Jolanta Panasiuk analizuje zmie-

niające się wraz z wiekiem zaburzenia w sferze poznawczej, językowej, emocjonalnej, behawioralnej, motorycznej i wegetatywnej u opisywanej młodej kobiety. W wyniku badań longitudinalnych wybitna badaczka przedmiotu ukazuje złożony obraz choroby i podkreśla znaczenie wielospecjalistycznej terapii, w efekcie której nastąpiła znacząca poprawa funkcjonowania pacjentki we wszystkich zaburzonych sferach.

Ważnemu zagadnieniu praktyki logopedycznej, jakim jest postępowanie terapeutyczne w zakresie zaburzeń płynności mowy, poświęcili swoją uwagę – zgodnie z polem swoich długoletnich zainteresowań i nieocenionym doświadczeniem – Mieczysław Chęciek i Sylwia Kozłowska-Stoch. Badacze omawiają rolę terapii psychologicznej w zaburzeniach płynności mowy u mężczyzny z rozpoznaniem jąkania toniczno-klonicznego oraz stanem głębokiej logofobii, wskazując na rolę technik poznawczo-behawioralnych w pracy z pacjentem.

Rangę psychologicznego wsparcia wraz z wskazaniem efektów uzyskanych dzięki pracy psychologicznej z pacjentem ukazuje artykuł Anny Guzy. Na podstawie studium przypadku pacjenta z afazją badaczka podkreśla istotę włączania w ramach interdyscyplinarnego postępowania terapeutycznego treningu relaksacyjnego, ze względu na ścisłą zależność między stresem i współwystępującym z nim stanem podwyższonego napięcia a osiągnięciem poprawy w zakresie umiejętności komunikacyjnych.

Anna Czyż i Anna Michalczyk przedstawiły natomiast następstwa późnej diagnozy i tym samym złożonego charakteru terapii dziecka z niedosłuchem przewodzeniowym, fluktuacyjnym, stopnia lekkiego powstałym z powodu przewlekłych, nawracających stanów zapalnych ucha środkowego. W artykule omówiono problemy komunikacyjne i psychologiczne dziecka wnikające ze wspomnianych trudności.

Całościowe zaburzenia rozwoju znalazły swoje omówienie w artykułach: Kamili Bigos (*Rozwój sprawności sensorycznych w normie i patologii. Analiza porównawcza*), Anny Gagat-Matuły i Natalii Malik (*Dysfunkcje komunikacyjne u dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Studium przypadku*), Anety Syty (*Zaburzenia rozwoju mowy i komunikacji dziecka ze spektrum autyzmu – studium przypadku*) oraz Olgi Przybyli i Justyny Wons (*Zaburzenia językowe i komunikacyjne dziecka z zespołem Aspergera. Studium przypadku*). W przedstawianych studiach przypadków badaczki zwróciły uwagę na wieloaspektowy, złożony charakter diagnozy i terapii oraz wskazały na konieczność interdyscyplinarnych działań podejmowanych względem osób z całościowymi zaburzeniami rozwoju.

W nurt terapeutycznych oddziaływań wpisuje się artykuł Małgorzaty Waryszak. Przedstawione w artykule wnioski płynące z obserwacji korzyści z wykorzystania gier planszowych w rehabilitacji i terapii logopedycznej osób z mózgowym porażeniem dziecięcym stanowią cenną inspirację także w przypadku innych zaburzeń w zakresie komunikowania.

W ostatniej, trzeciej części tomu została zamieszczona recenzja książki Aliny Maciejewskiej *Analogia w języku i umyśle. Teoria „grup proporcjonalnych relacji” w badaniach nad kompetencją językową uczniów i studentów* autorstwa Jolanty Panasiuk.

* * *

Mamy nadzieję, że zebrane w siódmym tomie „Logopedii Silesiany” artykuły przyniosą refleksję nad bogactwem zagadnień natury zaburzeń mowy i umożliwią odmienne spojrzenie na znane i szeroko omawiane problemy.

Składam wyrazy wdzięczności Autorom, Recenzentom oraz Redaktorom za ich cenny wkład w powstanie tomu.

Olga Przybyła

Noty o autorach

EWA BINKUŃSKA, dr n. hum. w zakresie językoznawstwa, logopeda, adiunkt w Katedrze Logopedii Uniwersytetu Gdańskiego, w latach 2009–2015 adiunkt w Zakładzie Pedagogiki Specjalnej i Logopedii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Przewodnicząca Kujawsko-Pomorskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Logopedycznego. Specjalizuje się w zakresie emisji i higieny głosu oraz wczesnej interwencji logopedycznej. Prowadzi terapię logopedyczną z dziećmi z zaburzeniami mowy oraz dorosłymi z zaburzeniami głosu. Autorka publikacji z zakresu logopedii i lingwistyki, w tym monografii *Higiena i emisja głosu mówionego* (2012).

KAMILA BIGOS, absolwentka studiów magisterskich na kierunku logopedia z audiologią spec. logopedia kliniczna na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Obecnie doktorantka w Zakładzie Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego UMCS. W latach 2016–2018 wiceprzewodnicząca Naukowego Koła Logopedów i Audiologów UMCS, obecnie przewodnicząca Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Logopedycznego. Praktykę logopedyczną zdobywała, pracując najpierw jako wolontariuszka w Studenckiej Poradni Logopedycznej oraz Fundacji dla Osób po Urazach Neurologicznych „Bez Ograniczeń”, a także odbywając staż naukowo-badawczy w Górnośląskim Centrum Rehabilitacji „Repty” im. gen. Jerzego Ziętka w Tarnowskich Górach. Obecnie pracuje z dziećmi z zaburzeniami ze spektrum autyzmu oraz z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi po przebytych incydentach neurologicznych.

MIECZYŚLAW CHĘCIEK, dr n. hum., pedagog, specjalista neurologopeda, nauczyciel akademicki. Twórca Zmodyfikowanego Programu Psychofizjologicznej Terapii Jąkających się, opracowanego na podstawie wieloletnich doświadczeń w pracy terapeutycznej z jąkającymi się oraz wiedzy i umiejętności zdobytych w czasie licznych szkoleń i staży u uznanych specjalistów, m.in. w zakresie terapii jąkania i zaburzeń głosu, w ośrodkach logopedyczno-foniatrycznych w Berlinie, Monachium, Londynie, Oksfordzie i innych. Zainteresowania naukowe koncentruje się problematyce klinicznych i logopedycznych zagadnień niepełności mowy. Autor kilkudziesięciu publikacji na temat różnych aspektów jąkania.

Zasłużony działacz Polskiego Towarzystwa Logopedycznego, wieloletni zastępca przewodniczącego ZG PTL oraz wieloletni przewodniczący ŚO PTL.

URSZULA CISZEWSKA-PSUJEK, logopeda, glottodydaktyk, absolwentka studiów magisterskich na kierunku logopedia z audiologią na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz studiów magisterskich na kierunku filologia polska ze specjalnością glottodydaktyczną na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Obecnie jest doktorantką w Zakładzie Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz pracuje jako lektorka języka polskiego w Szkole Języka i Kultury Polskiej KUL.

ANNA CZYŻ, dr n. hum. w dyscyplinie pedagogika, surdopedagog, audiofonolog-logopeda, protetyk słuchu. Zawodowo związana z Uniwersytetem Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, gdzie zajmuje się szeroko rozumianą rehabilitacją osób z uszkodzonym narządem słuchu. Autorka prac badawczych z zakresu terapii słuchu i mowy z wykorzystaniem nowoczesnych zdobyczy technologicznych.

ANNA GAGAT-MATUŁA, pedagog, surdopedagog, adiunkt w Instytucie Pedagogiki Specjalnej na Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie. Kwalifikowany diagnosta i terapeuta zaburzeń ze spektrum autyzmu, logopeda, terapeuta behawioralny. Autorka ponad 40 publikacji naukowych w czasopismach i monografiach punktowanych, w tym autorka dwóch monografii: *Funkcjonowanie systemu rodziny czasowo niepełnej z powodu migracji w percepcji młodzieży z mózgowym porażeniem dziecięcym* (2016) oraz *Personal Resources of Physically Disabled Women and the Feeling of a Success in Life* (2017).

ANNA GUZY, dr n. hum., adiunkt w Katedrze Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Ukończyła psychologię i studia podyplomowe z emisji głosu na Uniwersytecie Wrocławskim. Opiekun Koła Naukowego „Bakałarz”. Autorka kilkudziesięciu publikacji.

EWA HRYCYNA, dr n. hum. w zakresie językoznawstwa polskiego, logopeda, etnolingwista. Autorka publikacji naukowych dotyczących językowego obrazu świata, gatunków mowy, gatunków folkloru, zaburzeń mowy. Interesuje się szczególnie zaburzeniami mowy na poziomie semantycznym i pragmatycznym.

KATARZYNA KACZOROWSKA-BRAY, dr hab., neurologopeda, adiunkt w Katedrze Logopedii Uniwersytetu Gdańskiego, kierownik Podyplomowych Studiów Wczesnej Interwencji Logopedycznej oraz Podyplomowych Studiów Oligofrenologopedycznych. Swoje zainteresowania naukowe koncentruje na problematyce rozwoju mowy i jej zaburzeń występujących u dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, niepełnosprawnością sprzężoną oraz z uszkodzeniem narządu wzroku, na wczesnej interwencji logopedycznej, a także gerontologopedii. Autorka publikacji o tej tematyce, m.in. książki *Wyrażenia przyimkowe w mowie dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i lekkim* (2013), *Kompetencja i sprawność językowa dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym, umiarkowanym i lekkim* (2017). Współredaktorka pięciu tomów wydanych w serii „Logopedia XXI Wieku”.

SYLWIA KOZŁOWSKA-STOCH, psycholog, logopeda kliniczny, absolwentka psychologii klinicznej i zarządzania potencjałem pracowników na Uniwersytecie Humanistyczno-społecznym SWPS we Wrocławiu, logopedii klinicznej na Uniwersytecie Medycznym we Wrocławiu oraz studium poznawczo-behawioralnego w Dolnośląskim Centrum Psychoterapii. Ukończyła szkolenia z zakresu terapii jąkania u dr. Mieczysława Chęćka oraz u dr. Katarzyny Węsierskiej, a także szkolenie z technik poznawczo-behawioralnych na Uniwersytecie Humanistyczno-społecznym SWPS w Poznaniu. Doświadczenie zdobywała m.in. prowadząc zajęcia terapeutyczne z zastosowania technik psychologicznych w terapii jąkania. Zainteresowana zwłaszcza technikami poznawczo-behawioralnymi w kontekście niepełności mowy. Aktualnie kontynuuje praktykę prywatną oraz pracuje jako logopeda w przedszkolach i żłobkach.

NATALIA MALIK, pedagog, surdopedagog, oligofrenopedagog, terapeuta integracji sensorycznej. Pracownik naukowo-dydaktyczny w Instytucie Pedagogiki Specjalnej na Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie i terapeuta w gabinecie „Konik na biegunach” w Krakowie. Zajmuje się problematyką związaną z komunikacją osób głuchych oraz dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Wiedzę teoretyczną dotyczącą surdopedagogiki łączy z doświadczeniem zdobywanym w pracy z osobami z osobami niesłyszącymi.

ANNA MICHALCZYK, absolwentka studiów magisterskich w zakresie pedagogiki rewalidacyjnej (surdopedagogika) oraz studiów podyplomowych w zakresie logopedii, pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej oraz terapii pedagogicznej. W latach 2012–2013 pracowała na stanowisku logopedy w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej im. Stefana Szumana w Bochni oraz Szpitalu Powiatowym im. bł. Marty Wieckiej w Bochni. Prowadziła terapię osób dotkniętych afazją i opóźnionym rozwojem mowy. Od roku 2013 zatrudniona w Instytucie Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. Koncepcję swojej pracy doktorskiej wiąże z diagnozą wpływu wirtualnej komunikacji na wybrane aspekty społecznego rozwoju młodzieży z wadą słuchu.

STANISŁAW MILEWSKI, dr hab., prof. UG, kierownik Katedry Logopedii Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego, kierownik Pracowni Gerontologopedii, kierownik Podyplomowych Studiów Logopedycznych oraz Podyplomowych Studiów Neurologopedycznych, przewodniczący Pomorskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Logopedycznego, wiceprzewodniczący Zarządu Głównego PTL, członek Zespołu Dydaktycznego Rady Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, członek komitetu redakcyjnego czasopism: „Дефектология” (Journal of Special Education “Defectology”), „Специальное образование” („Special Education”), „Logopedia”; członek rad naukowych czasopism: „Nowa Audiofonologia”, „Forum Logopedyczne”, „Logopedia Silesiana”, „Neurolingwistyka Praktyczna”; współredaktor serii wydawniczej „Logopedia XXI Wieku” (dotychczas ukazało się w niej 14 tomów).

JOLANTA PANASIUK, dr hab., prof. UMCS i UWM, adiunkt w Zakładzie Logopedii i Językoznawstwa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Wykładowca w zakresie neurologopedii w kilku ośrodkach naukowych w Polsce kształcących logopedów. Prowadzi badania naukowe z zakresu teorii komunikacji, tekstologii i neurologopedii, których

wyniki prezentowała na wielu konferencjach naukowych w kraju i za granicą. Specjalizuje się w diagnozie i terapii zaburzeń językowych u dzieci i dorosłych ze schorzeniami neuropsychiatrycznymi. Autorka ponad dwustu pięćdziesięciu publikacji naukowych. Uczestniczyła w pracach Komisji Rozwoju i Zaburzeń Mowy PAN, była członkiem grupy ekspertów tworzących obowiązujący program specjalizacji w neurologopedii, pełniła obowiązki krajowego konsultanta w dziedzinie neurologopedii przy Ministerstwie Zdrowia. Sekretarz Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Logopedycznego, członek Komisji Egzaminacyjnej na Państwowym Egzaminie Specjalizacyjnym w zakresie neurologopedii, działa w Sekcji Psychologii Klinicznej i Edukacji Zdrowotnej Komisji Nauk Medycznych lubelskiego oddziału PAN, należy do komitetów redakcyjnych i rad recenzentkich kilku czasopism naukowych oraz Rady Patronackiej Fundacji 21. Odznaczona Brązowym Krzyżem Zasługi za pracę na rzecz środowiska logopedycznego. Za książkę *Afazja a interakcja. TEKST – metaTEKST – konTEKST* (2012) otrzymała nagrodę Prezesa Rady Ministrów RP (2014), a za pracę dydaktyczną – Medal Komisji Edukacji Narodowej (2016).

OLGA PRZYBYŁA, dr nauk hum., językoznawca, logopeda, terapeuta integracji sensorycznej, adiunkt w Katedrze Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, kierownik Centrum Logopedii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz kierownik Studiów Podyplomowych Kwalifikacyjnych Logopedii i Medialnej Emisji Głosu. Autorka kilkudziesięciu publikacji z zakresu językoznawstwa, edukacji polonistycznej oraz logopedii, w tym monografi *Akty mowy w języku nauczycieli* (2004). Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół zaburzeń komunikacji językowej, szczególnie u dzieci oraz młodzieży z zaburzeniami słuchu i uszkodzeniami mózgu, oraz diagnozy i terapii logopedycznej z elementami integracji sensorycznej. Członek Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Logopedycznego w Lublinie, założycielka i redaktor naczelna „Logopedii Silesian”, pełniła funkcję koordynatora projektu „NetQues” w Polsce w ramach „Network for Tuning Standards & Quality of Educ. progs. for SLT in Europe”, którego partnerem był Uniwersytet Śląski, członek Komitetu Naukowego „Biuletynu Logopedycznego”, Rady Redakcyjnej „Logopedii” oraz Komitetu Redakcyjnego cyklicznej monografii logopedycznej *Głos – Język – Komunikacja* wydawanej w Uniwersytecie Rzeszowskim.

AGNIESZKA SUŁKOWSKA, dr n. med., specjalista chorób wewnętrznych, neurologopeda. Autorka i współautorka publikacji poświęconych zagadnieniom z zakresu psychosomatyki oraz komunikacji pomiędzy lekarzami i pacjentami (m.in. rozdziału *Pacjenci z obciążeniami internistycznymi w terapii logopedycznej* w monografii *Gerontologopedia*, 2018). Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół terapii logopedycznej osób w okresie późnej dorosłości, ze szczególnym uwzględnieniem problemów komunikacyjnych dotyczących zagadnień zdrowia i choroby oraz możliwości pomocy logopedycznej w tym obszarze.

ANETA SYTA, neurologopeda, doktorantka w Zakładzie Logopedii i Emisji Głosu Instytutu Polonistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalizuje się w zakresie afazji, pragnozji oraz technik neuromuzykoterapeutycznych. Członek Oddziału Mazowieckiego Polskiego Towarzystwa Logopedycznego oraz Pracowni Fonetyki Stosowanej im. Marii Przybysz-Piwko w Centrum Logopedycznym Uniwersytetu Warszawskiego.

JANA MIRONOVA TABACHOVÁ, dr, zatrudniona w Instytucie Pedagogiki Specjalnej Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu, pedagog specjalny – specjalizacja w dziedzinie logopedii, pedagogiki specjalnej dla osób z upośledzeniem słuchu i niepełnosprawnością intelektualną. Logopeda i terapeutka udzielająca specjalistycznych porad o charakterze klinicznym i pedagogicznym. W swojej działalności skupia się przede wszystkim na terapii logopedycznej, zaburzeniach komunikacji, zaburzeniach ze spektrum autyzmu, syndromach genetycznych w praktyce logopedycznej, pedagogice przedszkolnej oraz terapii osób o specjalnych potrzebach.

MAŁGORZATA WARYSZAK, dr nauk hum., inż., adiunkt w Zakładzie Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz specjalista do spraw fonoskopii w Biurze Ekspertyz Sądowych w Lublinie. Absolwentka studiów na kierunku logopedia z audiologią oraz na kierunku fizyka techniczna. Ukończyła także Studium Obiektywnych Badań Słuchu w Instytucie Fizjologii i Patologii Słuchu w Warszawie. W latach 2013–2016 przewodnicząca Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Logopedycznego. Zainteresowania naukowe: akustyka mowy, psychoakustyka, fonetyka audytywna, fonoskopia, prozodia, nowoczesne metody diagnostyczne i terapeutyczne w logopedii i audiologii, pedagogika Marii Montessori. Czerpie radość z muzyki.

JUSTYNA WONS, nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej z dwudziestoletnim stażem pracy, logopeda. Pracuje w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Potępie. Jest wychowawcą grupy mieszanej dzieci w wieku od 2,5 do 7 lat. Prowadzi terapię dzieci z dyslalią, opóźnionym rozwojem mowy, zespołem Aspergera i autyzmem. Wiedzę teoretyczną dotyczącą dydaktyki oraz logopedii wykorzystuje także podczas zajęć programowych w przedszkolu, spotkań i rozmów z rodzicami.

KATEŘINA VITÁSKOVÁ, docent w Instytucie Pedagogiki Specjalnej Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu, pedagog specjalny – specjalizacja w dziedzinie logopedii, pedagogiki specjalnej dla osób z upośledzeniem słuchu i niepełnosprawnością intelektualną, kierownik Działu Logopedii i Studiów Procesu Komunikacji, Pion Czynności Naukowo-Badawczych w Instytucie Pedagogiki Specjalnej Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu, przewodnicząca Educational Committee for Speech Language Pathology International Association of Logopedics and Phoniatics (IALP), członek Czeskiego Stowarzyszenia Wokologicznego i innych stowarzyszeń naukowych, a także kolegów redakcyjnych fachowych czasopism. Uczestniczy w pracach grantowych, m.in. jako członek komisji naukowych. Swoją działalność naukowo-badawczą skupia na diagnostyce w dziedzinie zaburzeń zdolności komunikacyjnych, m.in. z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi badawczych, ma poradnictwo i terapii w dziedzinie patologii mowy, głosu i słuchu dzieci i dorosłych, wczesnej opiece surdologopedycznej, specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz na problematyce spektrum autyzmu.

Streszczenia

KATEŘINA VITÁSKOVÁ, JANA MIRONOVA TABACHOVÁ

Ocena integracji sensorycznej oraz częściowych pragmatycznych umiejętności komunikacyjnych u dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu na podstawie terapii logopedycznej z uwzględnieniem nowego materiału ewaluacyjnego

STRESZCZENIE: Spektrum autyzmu (ASD) powiązane jest z różnymi zaburzeniami i trudnościami w komunikacji, dostrzegalnymi przede wszystkim w umiejętnościach językowych o funkcji pragmatycznej, integracji sensorycznej oraz imitacji. Problemy te wymagają złożonej terapii logopedycznej. W artykule przedstawiono możliwość zastosowania nowej metody ewaluacji zakresu umiejętności imitacji, częściowych umiejętności pragmatycznych, a także sensorycznej integracji, na przykładzie dwóch chłopców z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (u których zdiagnozowano autyzm dziecięcy, na podstawie wytycznych ICD-10), przejawiających problemy z integracją sensoryczną, symptomy dyspraksji i zaburzenia zdolności imitacji. Nadrzędnym celem autorek było rozpoznanie przeszkód utrudniających skuteczną terapię logopedyczną, a także wykazanie przyczyn zaburzeń funkcji pragmatycznej. Analiza pokazała, że w obu przypadkach nastąpił postęp w rozwoju umiejętności komunikacyjnych. Niektóre umiejętności związane z integracją sensoryczną uległy natomiast częściowemu zahamowaniu; w jednym z przypadków autorki sugerują, w jaki sposób można zastosować opisaną w artykule metodę oceny w ramach indywidualnego procesu terapeutycznego.

SŁOWA KLUCZOWE: spektrum autyzmu, praktyka logopedyczna, integracja sensoryczna, sensoryzmy, zaburzenia komunikacji, pedagogika specjalna

AGNIESZKA SULKOWSKA, STANISŁAW MILEWSKI, KATARZYNA KACZOROWSKA-BRAY

Komunikacja lekarz – pacjent w opinii pacjentów

STRESZCZENIE: W artykule skoncentrowano uwagę na istotnej problematyce komunikacji między lekarzami a pacjentami. Zgoda pacjenta na proponowaną terapię, jego współpraca i zaangażowanie w leczenie w dużym stopniu uzależnione są od umiejętności komunikacyjnych lekarza bądź terapeuty.

Ocena tychże umiejętności dokonana została przez pacjentów Szpitala Klinicznego Uniwersyteckiego Centrum Medycznego w Gdańsku. Dane przedstawione w artykule zebrano drogą badań ankietowych.

SŁOWA KLUCZOWE: komunikacja, pacjent, lekarz, umiejętności komunikacyjne, *medspeak*

URSZULA CISZEWSKA-PSUJEK

Zaburzenia językowe w przebiegu choroby alkoholowej Obraz i dynamika

STRESZCZENIE: Uzależnienie od alkoholu jest przewlekłą chorobą powodującą wieloukładowe i wielonarządowe uszkodzenia. Toksyczne oddziaływanie alkoholu na ośrodkowy układ nerwowy prowadzi do trwałego zmniejszenia się liczby i rozmiaru neuronów oraz połączeń neuronalnych, szczególnie w obrębie struktur czołowych, układu limbicznego i mózdzku, a w konsekwencji do zaburzeń poznawczych, w tym funkcji wykonawczych i pamięci oraz zaburzeń przetwarzania informacji emocjonalnych. Powstałe dysfunkcje poznawcze wpływają na sposób pojmowania rzeczywistości przez człowieka oraz na możliwość reprezentowania jej w zachowaniach językowych. Określenie zaburzeń językowych u osób uzależnionych od alkoholu może dokonać się poprzez ocenę sprawności narracyjnej. W artykule przedstawiono analizę wybranych wypowiedzi narracyjnych dwóch mężczyzn będących w krótkim i umiarkowanym czasie abstynencji oraz charakterystykę wykładników postawy konkretnej i mechanizmów neurokompensacyjnych.

SŁOWA KLUCZOWE: alkoholizm, zaburzenia funkcji poznawczych, zaburzenia językowe, sprawność narracyjna, postawa konkretna, mechanizmy neurokompensacyjne

EWA BINKUŃSKA

Analiza ilościowa grup spółgłoskowych w logopedycznych narzędziach do badania zaburzeń artykulacji

STRESZCZENIE: W badaniu artykulacji dzieci uwzględnia się zazwyczaj kilka rodzajów prób mających na celu ocenę realizacji fonemów. Jednym z narzędzi do badania artykulacji są kwestionariusze obrazkowe. Celem wykorzystania tego rodzaju pomocy jest wskazanie bądź wykluczenie istnienia u danej osoby zaburzenia mowy, w omawianym przypadku dotyczącego wadliwej realizacji poszczególnych głosek. W artykule poddano analizie ilościowej jeden z fonologicznych aspektów zawartości leksykalnej dziesięciu wybranych prób diagnostycznych wykorzystywanych do badania artykulacji dzieci w wieku od 3 do 7 lat. W badaniach uwzględniono występowanie w narzędziach diagnostycznych grup spółgłoskowych, ze zwróceniem uwagi na pozycję pojawiania się w wyrazie zbitek konsonantycznych, ich liczbę w jednostce leksykalnej oraz liczbę elementów konsonantycznych sąsiadujących ze sobą.

SŁOWA KLUCZOWE: grupy spółgłoskowe, diagnoza logopedyczna, badanie artykulacji

JOLANTA PANASIUK

Padaczka w diagnozie i terapii logopedycznej Studium przypadku

STRESZCZENIE: Padaczka u dzieci może doprowadzić do zaburzeń w ich rozwoju psychoruchowym lub utraty nabytych przez nie sprawności. Skuteczne leczenie farmakologiczne padaczki daje podsta-

wy do efektywnych oddziaływań terapeutycznych. Celem w artykule jest przedstawienie dynamiki zaburzeń neurorozwojowych w przebiegu ciężkiej padaczki objawowej ze stanami padaczkowymi, które wystąpiły u 10-letniej dziewczynki. W wyniku badań longitudinalnych wyodrębniono cztery etapy określające dynamikę rozwoju i choroby: 1) od urodzenia do 10. roku życia, kiedy rozwój psychoruchowy dziecka przebiegał prawidłowo; 2) od 10. do 15. roku życia, kiedy na skutek padaczki wystąpiły narastające zaburzenia w sferze poznawczej, językowej, emocjonalnej, behawioralnej, motorycznej i wegetatywnej, które przyjęły postać głębokiego otępienia; 3) od 16. do 17. roku życia, kiedy w wyniku optymalizacji leczenia farmakologicznego uzyskano równowagę aktywności bioelektrycznej mózgu; 4) od 17. do 25. roku życia, kiedy w związku z wielospecjalistyczną terapią nastąpiła znacząca poprawa funkcjonowania we wszystkich zaburzonych sferach, co umożliwiło badanej dziewczynce ukończenie gimnazjum i szkoły średniej, a następnie podjęcie studiów i osiągnięcie wysokich wyników w nauce, a także odnoszenie spektakularnych sukcesów w sporcie.

SŁOWA KLUCZOWE: demencja, agnozja, apraksja, amnezja, neurodegeneracja, kompensacja

MIECZYŚLAW CHĘCIEK, SYLWIA KOZŁOWSKA-STOCH

Zastosowanie technik poznawczo-behawioralnych w zmniejszaniu stanów logofobii Studium przypadku

STRESZCZENIE: Artykuł zawiera rozważania na temat teorii i praktyki zastosowania technik poznawczo-behawioralnych w zmniejszaniu stanów logofobii, w odniesieniu do konkretnego przypadku. Została omówiona rola terapii psychologicznej w zaburzeniach płynności mowy, analizując techniki poznawczo-behawioralne. Przedstawiono praktyczne zastosowanie osiągnięć nurtu kognitywno-behawioralnego, z uwzględnieniem zaleceń terapii logopedycznej. Na podstawie analizy przypadku mężczyzny z rozpoznaniem jąkania toniczno-klonicznego oraz stanem głębokiej logofobii pokazano pozytywny wpływ terapii psychologicznej na terapię jąkania. Określono plan terapii, jej skutki dla pacjenta i zalecenia na przyszłość.

SŁOWA KLUCZOWE: logofobia, techniki poznawczo-behawioralne, jąkanie, terapia psychologiczna, plan terapii

ANNA GUZY

Trening relaksacyjny w pracy z pacjentem z afazją Studium przypadku

STRESZCZENIE: W artykule podjęto problematykę zastosowania w pracy psychologicznej z pacjentem z afazją treningów relaksacyjnych. W pierwszej części artykułu zaprezentowano podstawowe informacje dotyczące rodzajów i form relaksacji. Zwrócono uwagę na zależność stres – podwyższone napięcie – głos – komunikowanie się. W drugiej części zaprezentowano studium przypadku pacjenta z afazją, który nie wyraził chęci pracy z logopedą. Studium to pokazuje, że nawet w przypadku osób niechętnych podjęcia terapii logopedycznej można zastosować inne oddziaływania, a te mogą poprawić jakość porozumiewania się i funkcjonowania tychże pacjentów.

SŁOWA KLUCZOWE: afazja, trening relaksacyjny, studium przypadku, terapia afazji

ANNA CZYŻ, ANNA MICHALCZYK

Późna diagnoza niedosłuchu a jakość komunikacji i rozwoju psychospołecznego dziecka w wieku przedszkolnym Studium przypadku

STRESZCZENIE: Studium przypadku ukazuje następstwa późnej diagnozy i podjęcia terapii dziecka cierpiącego z powodu przewlekłych, nawracających stanów zapalnych ucha środkowego, konsekwencją czego jest niedosłuch przewodzeniowy, fluktuacyjny, stopnia lekkiego. W artykule przedstawiono problemy komunikacyjne i psychologiczne dziecka wynikające z tych trudności. Badania przeprowadzono przy użyciu trzech narzędzi diagnostycznych, które pozwoliły w sposób kompleksowy ocenić poszczególne sfery rozwoju chłopca. Końcowa część rozprawy zawiera wnioski i postulaty dotyczące wczesnej opieki terapeutycznej.

SŁOWA KLUCZOWE: wada słuchu, rozwój mowy, diagnoza, studium przypadku

KAMILA BIGOS

Rozwój sprawności sensorycznych w normie i w zaburzeniu Analiza porównawcza

STRESZCZENIE: Całościowe zaburzenia rozwoju objawiają się zakłóceniem dynamiki rozwoju dziecka, a współwystępowanie autyzmu i niepełnosprawności intelektualnej znacząco wpływa na jego funkcjonowanie. Artykuł stanowi próbę porównania stanu funkcji percepcyjnych u ośmioletniego chłopca ze sprzężonymi zaburzeniami rozwoju – autyzmem i niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym oraz u odpowiadającego mu wiekiem rozwojowym zdrowego dziecka sześćioletniego. Materiał empiryczny gromadzono drogą licznych obserwacji, wywiadów z rodzicami, nauczycielami i terapeutami oraz w badaniach prowadzonych na podstawie autorskich kwestionariuszy do oceny rozwoju psychoruchowego. Wyniki badań wskazują na dysproporcje pomiędzy badanymi, co potwierdza znaczne opóźnienie w rozwoju chłopca z autyzmem względem jego zdrowego kolegi, które skutkuje niższym poziomem funkcjonowania.

SŁOWA KLUCZOWE: sprzężone zaburzenia rozwoju, zaburzenia ze spektrum autyzmu, niepełnosprawność intelektualna, rozwój psychoruchowy, funkcje percepcyjne

ANNA GAGAT-MATUŁA, NATALIA MALIK

Dysfunkcje komunikacyjne u dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu Studium przypadku

STRESZCZENIE: W artykule przedstawiono zadania terapii psychologicznej, logopedycznej integracji sensorycznej oraz planowane działania podejmowane w celu wsparcia rozwoju komunikacji u dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (ZSA). Próba opisanego zaburzeń komunikacyjnych oraz podjętej z tym terapii opiera się na studium przypadku. W części teoretycznej artykułu omówiono deficyty społeczne i emocjonalne u dzieci z ZSA oraz opisano przebieg ich zaburzeń komunikacyjnych. Ponadto przedstawiono dwie klasyfikacje wykorzystywane w procesie diagnozowania ZSA.

SŁOWA KLUCZOWE: autyzm, zaburzenia ze spektrum autyzmu, zaburzenia komunikacji, deficyty społeczne, diagnoza, zadania terapii

ANETA SYTA

Rozwój mowy i komunikacji dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu Studium przypadku

STRESZCZENIE: Celem artykułu jest ukazanie stopnia rozwoju mowy sześciolatniego chłopca, u którego zdiagnozowano autyzm. W artykule przedstawiono również m.in. rozwój motoryki dziecka, przeanalizowano dokumentację medyczną oraz wyniki badań specjalistycznych. Na końcu przedstawiono propozycję planu terapii logopedycznej, a także zwrócono uwagę na potrzebę konieczności pracy nad zaburzeniami towarzyszącymi.

SŁOWA KLUCZOWE: autyzm, zaburzenia mowy, terapia logopedyczna, komunikacja społeczna, zachowania językowe

OLGA PRZYBYŁA, JUSTYNA WONS

Zaburzenia językowe i komunikacyjne dziecka z zespołem Aspergera Studium przypadku

STRESZCZENIE: W artykule przedstawiono zadania terapii logopedycznej podejmowane w celu wsparcia rozwoju komunikacji u dziecka z zespołem Aspergera. Próba opisania zaburzeń komunikacyjnych oraz podjętej związku z tym terapii opiera się na wybranym studium przypadku. W artykule przedstawiono również m.in. rozwój motoryki dziecka, przeanalizowano dokumentację medyczną oraz wyniki badań specjalistycznych i własnych.

SŁOWA KLUCZOWE: całościowe zaburzenia rozwoju, zaburzenia językowe, zaburzenia komunikacyjne, zaburzenia ze spektrum autyzmu, dziecko z zespołem Aspergera

MAŁGORZATA WARYSZAK

Gry planszowe jako element wspomaganie terapeutycznego osoby z mózgowym porażeniem dziecięcym

STRESZCZENIE: Mózgowe porażenie dziecięce jest zespołem objawów uszkodzenia centralnego układu nerwowego w okresie jego rozwoju. Osoby z mózgowym porażeniem dziecięcym wymagają opieki wielospecjalistycznego zespołu terapeutów, jednak niebagatelną rolę odgrywa pozytywne oddziaływanie osób z najbliższego otoczenia. Jedną z form wspólnego spędzania czasu są gry planszowe. Celem w artykule jest zachęcenie do podejmowania takiej formy rozrywki z osobą niepełnosprawną. Przedstawione w artykule wnioski płyną z obserwacji poczynionych przez autorkę w ciągu kilku lat pracy z osobami z mózgowym porażeniem dziecięcym.

SŁOWA KLUCZOWE: mózgowe porażenie dziecięce, gry planszowe, wspomaganie terapeutyczne

Projekt okładki, stron tytułowych i działowych
Paulina Dubiel

Łamanie
Anna U. Pilśniak

Publikacja na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach
4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

ISSN 2391-4297

Czasopismo elektroniczne, dystrybuowane bezpłatnie
Do końca 2017 roku „Logopedia Silesiana” ukazywała się również
w wersji drukowanej (ISSN 2300-5246)

Publikacja dostępna w Central and Eastern European Online Library
www.ceeol.com

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice, e-mail: wydawus@us.edu.pl
www.wydawnictwo.us.edu.pl

Ark. druk. 20,5. Ark. wyd. 24,0